

pítés körüli vitára utalunk, amikor néhai Grecsák. Károly irodalmi és dr. Juhász Andor akkori kúriai bíró, jogászgűlési előadói beszédére hivatkozunk, amelynek — hozzátéve a jogászgűlés határozatát is — rövidesen megvolt az eddigi bírói gyakorlatra való kedvező visszahatása és a korábbi bírói gyakorlat megváltozása. Az előadó igen helyesen utal a kúriai mai joggyakorlat szociális méltánytalanságára, de ennek accordszerű megütése mellett, mint jogász a tulajdonképeni súlyt a jogi érvelésre fekteti és így mutatja ki a mai gyakorlat helytelenségét. Az előadó okfejtésének ismertetése az okfejtés megismétlésében állana. E helyett a füzet elolvasását ajánljuk az érdeklődőknek. Ami a kérdés jogi subtilitásait illeti, arra vonatkozóan teljesen csatlakozunk a szerző felfogásához és csak annak a kívánságunknak adunk kifejezést, hogy a szerzőnek az a gyakorlati célkitűzése, amely a mai gyakorlatot az e részben nyilván észlelhető jogászai communis opinio és a szerző felfogása értelmében a szociális igazságosságnak is megfelelő helyes irányokba kívánja terelni, mielőbb megvalósuljon. B. S.

Das Eherecht Ungarns. Eheverfahren und Eherechtsliteratur in Ungarn, Dr. Révay Bódog. Das materielle Eherecht Ungarns, Dr. Almási Antal, Leske-Loewenfeld „Rechtverfolgung im internationalen Verkehr“ című gyűjteményes munkája IV. kötetének első része, II. kiadás, 225.—277.

Ez az előkelő gyűjteményes munka az egész művelt világon el van terjedve s a nemzetközi és összehasonlító jogi írók állandóan hivatkoznak rá. A szerkesztők ennél fogva szerencsésen választottak, mikor a magyar jogról szóló rész megírását a fenti szerzőkre bízák. Szerény véleményünk szerint azonban az egységesség kedvéért jobb lett volna mind a két rész megírását a szerzők egyikére bízni, mert nem könnyű a kétféle joganyag szétválasztása. Hiszen tudjuk, hogy az 1894: XXXI. t.-c. alaki jogi és az 1911: I. t.-c. anyagi jogi rendelkezéseket is tartalmaz.

Tekintettel arra a hivatottságra, mellyel a szerzők rendelkeznek, nem lehet arról szó, hogy az, amit írtak, nem volna helyes. Kifogásaink egyedül arra irányulnak, hogy a szerzők által követett módszer nem számol kellőképen azon külföldiek látókörével és igényeivel, akiknek használatára a mű rendelkez van és hogy az eljárásról szóló rész szerzője egyáltalában nem idéz bírói gyakorlatot, az anyagjogi rész szerzője által idézett kúriai határozatok között pedig az 1929—1932. évekről szólók egyáltalában hiányoznak. Holott tudvalevő, hogy a Kúria a Pp.-nak nem egy rendelkezését fejlesztette ki helyes irányban és hogy különösen a házaseset feldultsága megítélésének kérdésében az utolsó években új felfogást nyilvánít. Ugyancsak a követett módszer elleni kifogást jelent, hogy szerintünk szükség-telen módon sorolja fel dr. Révay Bódog 4 teljes oldalon ke-

resztül a külföldi olvasóközönség részére az 1894. év óta magyar nyelven megjelent házassági munkákat és cikkeket.

Az eljárásról szóló részben egyes kitételek félreértésre adhatnak okot. Így pl. „die in den Eheprozessen geltend gemachten vermögensrechtlichen Fragen haben in den §§. 687—695. ihre Regelung gefunden“ (227. old. 3. bek.) esetleg szó szerint aként volna értelmezhető, hogy a Pp.-nak megjelölt szakaszai anyagi jogi rendelkezéseket is tartalmaznak; a 228. old. 3. sorában, ahol a Kúria felülvizsgálati hatásköréről van szó, „In dieser Instanz findet aber lediglich eine rechtliche, keine tatsächliche Nachprüfung statt“ meg kellett volna emlékezni a Te. 40. §-áról;¹⁾ a 233. oldalon a 17. jegyzetben a Pp. 639. §-ával kapcsolatban egyfelől ezt olvassuk: „Italien anerkennt diese Entscheidungen“, másfelől a szerző ugyanebben a jegyzetben folytatólag ezt írja: „Ist das Haager Ehescheidungsabkommen anwendbar, so kommt bei verschiedener Staatsangehörigkeit beider Ehegatten Art 8 des Abkommens zur Anwendung.“ Mivel a szerző maga (228. old.) megemlíti Olaszországot azon államok között, melyekkel való kapcsolatban a hágai Egyezmény hatályban van, nyilvánvaló az ellentmondás. Egyébként a római fellebbezési bíróságnak a szerző által idézett ítélete nem jelent egységes joggyakorlatot és ezzel szemben számos ellenkező tartalmú ítéletre tudnánk hivatkozni, pl. nápolyi fell. bir. 1929. június 28., turini fell. bir. július 29. *Monitore dei Tribunale*, 779. és 225. old.;²⁾ a 234. oldalon a törvény szövege: „Hat die frühere Ehe eines ausländischen Ehegatten nicht aufgehört“ nincs szabatosan lefordítva, amennyiben ezt írja a szerző: „Ist die frühere Ehe eines der ausländischen Ehegatten nicht aufgelöst“; a 238. oldalon a 34. számú jegyzetben a „beide Parteien“ kifejezés nem tartja szem előtt a kir. ügyész fellebbezési jogkörét. Nyilvánvaló, hogy a jogforrások között a szerző elnézés folytán nem említi a 3982/1916. számú ig. min. rendeletet; a 237. oldalon olvasható kijelentés „es herrscht also das als richtig anzuerkennende Prinzip des Eideszwanges“ nem áll teljes egészében, mert hiszen a Pp. 669. §-ának rendelkezése nem állja útját annak, hogy a tanu megesketeése mellőztessék pl. a Pp. 312. §-ának fenforgása esetében. Hasonlóképen nem alkalmazza a joggyakorlat szó szerint a 669. §-nak az ugyancsak a 237. oldalon idézett következő rendelkezését: „Die eidliche Vernehmung der Partei kann nur zur Ergänzung eines anderen

¹⁾ Erre azért fektettünk volna súlyt, mert tudvalevő, hogy a Kúria számos esetben hasznosan alkalmazta a Te.-nek ezen rendelkezését.

²⁾ Ezzel a kérdéssel „Il diritto internazionale privato ungherese in materia di matrimonio e divorzio“ című és a szerző által is idézett tanulmányomban, mely a *Journal du droit international* (Clunet) 1929. évi számában is megjelent, behatóan foglalkoztam.

Beweises angeordnet werden", mert a Kúria ezt a törvényhelyet akként értelmezi, hogy az alperest a házasság fentartása érdekében akkor is ki lehet hallgatni eskü alatt és esküre bocsátani, ha ügydöntő védelmi állításait csupán valószínűsíti. (6311/30.). Ezzel kapcsolatban rá lehetett volna mutatni a Pp. 669. §. utolsó bekezdésének homályos fogalmazására, minek folytán a bírói gyakorlat akként alakult, hogy a házasság felbontása érdekében is lehet a peres felet eskü alatt kihallgatni, ha ez a szolgáltatott bizonyíték kiegészítésül szolgál. (5283/29.).

A szerző által a 254. oldal 6. sorában idézett 4042/1903. számú ítéletben kifejezésre juttatott elv ma már nem áll teljes mértékben, mert a 187/30. számú ítélet a házasfelek közötti házasságot a felperes férj (egyetemi hallgató, 18 évvel fiatalabb, mint alperes) keresete folytán érvénytelenítette, mert felperes nem tudta a házasság megkötése előtt, hogy alperes (női divatszalon tulajdonosa) egy más férfival Abbáziában egy hónapig együtt lakott. Az ezen ítéletben kifejezésre juttatott erkölcsi fel fogás érdemes arra, hogy róla még ezen szük keretben is megemlékezzünk: „A nemi érintkezéssel párosult szerelmi viszony kétségtelenül oly erkölcsi hiba, mely a HT. 55. §-ában írt lényeges személyi tulajdonság fogalma alá vonandó. Alperes előéletének ezen körülményeit szándékosan elhallgatta felperes előtt és ezzel megtévesztette a felperest, mert a házasság keletkezésénél külön kikötés nélkül is lényeges feltétel, hogy a hitvestársak előlete a kölcsönös tiszteletnek és becsülésnek és így magának a házasságnak a fentartására alkalmas legyen, ami pedig az erkölcsi fogatkozásra tekintettel, alig képzelhető el. Nem szól ez ellen, hogy a felek a házasság megkötése előtt 3 hónapig ágyassági viszonyban éltek, mert ezt a hibájukat a házasság megkötésével jóvátették.”

A szerző azzal, hogy a HT. 102. §-ával kapcsolatban ismételt „Gerichtshof“-ról tesz említést, eltereli a figyelmet arról, hogy az ideiglenes intézkedés tárgyában a fellebbezési bíróság is rendelkezhetik.

Tekintettel arra a rendkívüli szakavatottságra, mellyel az anyagjogi rész szerzője a magyar jognak német nyelven való ismertetése terén rendelkezik, nem lehet szó arról, hogy a magyar törvényszöveg helytelenül volna fordítva, azonban a HT. 80. §-ának utolsó bekezdéséből kimaradt az „egyéniségének” szó fordítása. Már pedig tudvalevő, hogy ennek a szónak sokszor döntő szerepe van, mikor a Kúria a házassági viszony felbontását bírálja el. Ezen kívül a HT. 77. §. a) pontjánál az „igazolatlanul” szónak „ohne rechtlichen Grund“-dal való fordítása helyett szivesebben láttuk volna az „ungerechtfertigterweise” kifejezést. Nevezetesen így jobban meg lehetett volna érteni azokat az egyébként nem idézett kúriai ítéleteket, melyek értel-

mében nem forog fenn a 77. §. a) pontjában írt bontó ok, ha a házassági életközösség visszaállítására kötelezett házaspár annak folytán nem tett eleget a felhívásnak, mert ebben pl. betegség folytán meg volt akadályozva (4315/28., 7883/30.).

A szerző egyáltalában nem emlékszik meg azokról a körülményekről, melyek a Kúria gyakorlata értelmében az elkövetett szándékos és súlyos köteletségzegés mentesítésére alkalmasak (2056/28., 17/29., 2070/29., 4339/29., 4666/29., 5979/29., 6219/29., 5389/30., 5820/30., 8263/30.).

A HT. 81. és 82. §-aiban szabályozott beleegyezést a másik házastárs vétkes cselekményébe, az időmulást és megbocsátást ugyancsak a joggyakorlat ismertetése nélkül tárgyalja a szerző. Így érthető, hogy nem tér a folyamatos tényen alapuló bontó okokra.

Nyilvánvaló, hogy abban a szűk keretben, mely a szerzőknek meg volt szabva, nem lehetett a részletekre kiterjeszkedni, ennél fogva kifogásaink nem is annyira ő ellenük, mint inkább a gyűjteményes mű szereksztői ellen irányulnak, amit a szerzők írtak, amint ismertetésünk elején is mondtunk, nem eshetik kifogás alá.

Dr. Hajnal Henrik.

Dr. Harmath Zoltán: Ideiglenes intézkedések. A budapesti m. kir. Pázmány Péter Tudományegyetem magánjogi szemináriumának kiadványa. 1932. A magyar jogban az ideiglenes intézkedések általános szabályozásban nem részesültek. Sok törvényben és még több rendeletben gyakran egész heterogén rendelkezések között vannak szétszórva. Dr. Harmathé az érdem, hogy — a magyar jogirodalomban elsőknek — összeállította és szisztematikusan csoportosította a különféle ideiglenes intézkedéseket.

Szerző végigvezet a különféle igények tarka csoportján, amelyek a legváltozatosabb ideiglenes intézkedések alapjául szolgálhatnak. Jelzálogjogunk, házassági-, családjogunk, kereskedelmi-, szerzői, szabadalmi, büntetőjogunk stb. mind ismernek különféle ideiglenes intézkedéseket.

Az ideiglenes intézkedés alapja mindig a veszély. Az ideiglenes intézkedés a panaszlót egy jövőbeli tény bekövetkeztétől akarja megóvni. Nem célja, hogy a kérelmező felet az eredetnél előnyösebb helyzetbe hozza, hanem csak, hogy az eredetnél rosszabb állapottól megóvja. Élesen elválasztja Harmath az ideiglenes intézkedéseket a biztosítási végrehajtás intézményétől. Ideiglenes intézkedés zálogjogot soha és elsőbbségi jogot is csak kivételes esetekben eredményez.

Az ideiglenes intézkedések *végrehajtható* bírói határozat nélkül hozatnak meg. A hitelezőt védő jogintézmény ez és éppen ezért súlyos, gyakran helyre sem hozható beavatkozást jelent az adós jogkörébe. Jövőbeli tényeket elhárítani hivatott sürgős rendszabályok lévén, gyakran az ellenfél meghallgatása nélkül